

ნანახი და ნაწახმი.

პატრულ სთავისხომოში.

სიმონ კვიციანი (1874-1960) და მის გარეშე.

მართული სული. (მიუხედავად 1961 წ.)

ჩენი მითხვებისათვის უკვე ცნობა მ-მ

ნტიდები: პ. შ. ადლმელიშვილი და ლ. ზუ რაბიშვილი, მაგრამ ბ-ნ შ. ადლმელიშვილის თავისი კანდიდატურა მოეხსნა ბ-ნ ლ. ზურაბიშვილის სასარგებლოდ და სათვისტომოს თავმჯდომარეთა ერთხმად ყოფილა აღიარებული ბ-ნ ლ. ზურაბიშვილი. ხელნაწულ მიღწევის, ბ-ნ ადლმელიშვილის ამ აქტს, გარდა პირად ყოფილიყო მოხელისა, უდიდესი საზოგადოებრივი მნიშვნელობა აქვს. მისი გამოცდილი ველი და წინაგრძობა უსათუოდ გაითვალისწინებდა ურთულესი საერთაშორისო მოვლენებს და შიგ ღრმად ჩახლართულ საქართველოს ინტერესებს, რომლის თავის გართმევა მოითხოვს ახალგაზრდულ ენერჯიას და მიძღვნილობასთან ერთად მთელი საზოგადოების გულწრფელ თანამშრომლობას თავის თავმჯდომარისთან.

დასაწყისი იხ. მასამდე გვერდზე). მისი წილის, მოწინავე ქართველობის სული-კეთების ამინარევი. ამ თემის დასაცავად მან პეტერბურგის უნივერსიტეტი ირჩია, რაც არ იყო შემთხვევითი მოვლენა. ამ ვადამუცუტეობაში ისინი ბევრად უპირატესი ქართველი სტუდენტების ადიათ ქვეული, ლიბერალი ეროვნული მიდრეკილების გავლენა. თემის დაცემა სიმონ კვიციანმა გამოიჩინა ნა-მუხები ვაგებულობა; გამოამქლავა თავისი წრეული საზოგადოება-პროგრესული მრწამსი და, რასაკვირველია, არსებულ პირობებში დო ქტორული მის არ მისცეს.

ნათვის გამოჩენაში და მრეწველობაში აპ-მერისონის ნახევარ სტენდულ ქართული მო-ნაწილობაზე აქციონერების პირიერების ხნა-დად იწყება. პირველ პიონერებად ითვლება ი. მამია სტუდენტი და ისინი ჯაყელი და მათი ძმათაგან კონსტანტინე ზუგლასაშვილი. ა. მანსტუშვილმა სწრაფად გაეცნო მის მიღწეობას და სწრაფად დაიბნა ქართველებთან და ქართულ საქმიანობასთან ყოველგვარი კავშირი შეწყვიტა. სიმონ კვიციანის ხანაში საქეთარ საქმეებს პირადად აწარმა-ებდნენ ნიკოლოზ ჯაყელი, ლევან ნაკაშიძე, მამია კერესელიძე და ნ. დეკანოზიშვილი. ამასთან ერთად ნ. ჯაყელის, ი. დადიანის და ს. კვიციანის გამგებობით, თუ ჩვენთვის, დაარსდა მთელი რიგი ქართული სააზნაგო საზოგადოებების, რომლებიც შორიდან თუ ახლოს მონაწილეობას აღებენ, ის ხელს უწყობს, ქართული სათვისტომოს თითქმის ყველა წევრი.

მართული სული. (მიუხედავად 1961 წ.) ჩენი მითხვებისათვის უკვე ცნობა მ-მ მინდა ლაშქარში ქართულ საზოგადოების სა ახალწულ სასუქრად ახალი წენი მიღებენა. როგორც თვითონვე აღნიშნავს ეს „არც ქართული ლიტერატურის ისტორიაა, არც მე-ცნობიერა ნაწილი“. სამაგალითო წენი გა-კუენილია საშობლოს მარადიულობის და ქართული სულის უკუდაცების დღით. ამავე დროს ეს ნაწილი. შეიძლება ითქვას, არა პირდაპირი პასუხია მოსკოვის მიერ ბოძებულ „ლიტერატურულ კურსზე“, რომლითაც მტარავლებს სურთ დაამტკიცონ, რომ საქართველოს ეროვნული აღმავლობა და ქართული აზროვნების ისტორია რუსეთის მიერ საქართველის დაპყრობით დაიწყო.

ის ჩავდა ქუთაისში 1899 წ. ჩასვლისთანავე პირად მძინდნ მიწევა თავად „ნაწარგო მისი მარშალმა ს. წყნეთელმა, რაც მათში მიჩნეული იყო საზოგადოებრივი მოღვაწეობა-სათვის ერთ საფუძვარად. მაგრამ ასე ს. კვიციანმა შეირთო მიწევის მთელი მარაო და გადაწყვიტა გადასახლებულიყო ბაქოში, სადაც საზოგადოებრივი განვითარების გამო მუშაობის ქართულ ასპარეზო იყო და სადაც იზრდებოდა ქართული მომქმედი საზოგადოება. პირად ვანიტული და ფსიქოლოგიური მიდგომით სიმონ კვიციანისათვის ბაქოს ქართველობა იცვტ მთავრად იყო, როგორც პეტერბურგის ქართველი სტუდენტობა. ეს საზოგადოებრივი მსგავსება არ იყო მხოლოდ სიმონ კვიციანის გამქმნელობით შემწეული, რადგან ეს არ იყო უბრალო მსგავსება, არამედ ანაზღვრად არსებელი მოვლენა, აღმოცენებული საერთო და იგივე ძირითადი შეგნების საფუძველზე.

ეს მოლიანობა აუცილებელი იყო არსებულ ადგილობრივ და საერთაშორისო ინტერესების რთულ ნიდაგზე, როგორც იყო ნათი და სადაც მუშავდნ იჩენდა თავს სომხურ-აზერბეიჯანული მოქმენტიური კომპონის ურთიერობა და სადაც ქართული კაპიტალი ყველაზე სუსტი და იბოლი იყო და ქართველების რიცხვი, შედარებით, ყველაზე მცირე.

ჩენი მითხვებისათვის უკვე ცნობა მ-მ მინდა ლაშქარში ქართულ საზოგადოების სა ახალწულ სასუქრად ახალი წენი მიღებენა. როგორც თვითონვე აღნიშნავს ეს „არც ქართული ლიტერატურის ისტორიაა, არც მე-ცნობიერა ნაწილი“. სამაგალითო წენი გა-კუენილია საშობლოს მარადიულობის და ქართული სულის უკუდაცების დღით. ამავე დროს ეს ნაწილი. შეიძლება ითქვას, არა პირდაპირი პასუხია მოსკოვის მიერ ბოძებულ „ლიტერატურულ კურსზე“, რომლითაც მტარავლებს სურთ დაამტკიცონ, რომ საქართველოს ეროვნული აღმავლობა და ქართული აზროვნების ისტორია რუსეთის მიერ საქართველის დაპყრობით დაიწყო.

ქართველები ბაქოში საქმიანობდნენ საზოგადოებრივი ვითარების სხვა და სხვა დარგში და სხვა და სხვა დარგებში. ს. კვიციანის თანამშამულ რაქმელების მთელი ჯგუფი იჩენდა თანხმობას. მათ შორის იყვნენ მძილე ნიდეტი, მძილე კერესელიძეები, მოიჯარაღე ყვიფანი, მძილე ვიციანიძეები და სხვა.

ბაქოს ცხოვრების სისლიან ამებზე ჯერ ვუ ბერნატორი, ვენერალი ა. ნაკაშიძე ემსხერებლა, დაწნაქური პრატიის დადგენილებით მოკლული, ეს მგვლობა ტერორისტულ აქტად ენერ ჩათვლება, თითქმის რაქციონერების წი ნაწილდე, რადგანაც საფუძვლად აქვს ბაქოში სომხობის სრული ბტონობის მისწრაფება. ვენ. ა. ნაკაშიძის, სხვათა შორის, მათ შედგომ რაც ბაქოს ქალაქი თვითმმართველობის უფლებებზე ჰქონდა, საუფუძესო მეგობრული ურთიერთობა მჭიდრდა ბაქოს პირველ ქალაქის თავთან—იოსებ ჯაყელთან და უკანასკნელი კი აზერბეიჯანული მოსახლობის სრული ნდობით იყო აღიქმული.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ბატონი ლაშქარის ქართული ნი. ყოველი სიტყვა მძაფრად გამოქანდაცვლილი და წინადადებაში მჭირვას გამოქანდაცვლილი მძიდვდ ახსნული. ყოველ ქართველს ურჩევთ წყაიების ეს წყაიები. ჩვენ ავტორის ბავაენდ მთის ანკარა წყაროებთან მოლოცივე ქართული ენა სულაც არგებს და ხორცაკაც.

სხვათა შორის ვარადა ლანდიან სიმონ კვიციანის, ნიკოლოზ ჯაყელის და იოსებ დადიანის ამხანაგობაში ვიციანდა აშშრობის ნახევარ კუნძულზე პირველი წყალსადენი (ნახანი-ბინჯიანი), რაც წყლის მოკლებულ ბაქოს მიადამობისათვის დიდი აღზავლობა იყო და რაც რამდენიმე წელი წინსწრებდა თავის დროისათვის სახელგანთქმულ, ინგლისელ ინჟინერის მიერ გაყვანილ შოლარის წყალსადენს.

შემდეგში ამავე სისლიანი ურთიერთობის ნიდაგზე მოკლა რამდენიმე ქართველი და მათ შორის სიმონ კვიციანის ღვილი ძმა ბესარიონი (მიქეი) და ბურჯის ნიქიერი სპეცი მ. მიქეილავა.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ბატონი ლაშქარის ქართული ნი. ყოველი სიტყვა მძაფრად გამოქანდაცვლილი და წინადადებაში მჭირვას გამოქანდაცვლილი მძიდვდ ახსნული. ყოველ ქართველს ურჩევთ წყაიების ეს წყაიები. ჩვენ ავტორის ბავაენდ მთის ანკარა წყაროებთან მოლოცივე ქართული ენა სულაც არგებს და ხორცაკაც.

ბაქოში ქართველი ინჟინერები იჩენდნენ ეს ვის ნიჭს და დღევანდელი საქართველოს ინდუსტრიულიზაციის წინამძებნიდ იყვნენ. მათ შორის მოსაჩინებელია ლევან თუმანიშვილი, იოსებ დადიანი, გიორგი დეკანოზიშვილი ა. ქრეაშვილი, ქ. ამირჯანი, ა. მგლობლიშვილი, ა. კანდელია, გ. ციციშვილი და გ. ანდრონიკაშვილი.

1910 წელს ბაქოელებს სპარსეთიდან შეუდგინდა ბუნებრივ უნიქიერული ფინანსისტი ა. ხოშტარია. მასზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინდა ბაქოელ ქართველების შეგნებულად წყაიბობა მოლიანობაში. მან ვანაცხდა: „მე მანსეცევი არა ვარ“-ო, რაც ქართველ მოწევეთა ენაზე მეწნავდა: გამდიდრებულ რჩენებზე და ეს ამინდა ვაგებდი, არამედ ეგვმსაბერი ქართულ საზოგადოებრივ გალიერებას. ა. ხოშტარია სწრაფდ სქირდებოდა ნახევარი მილიონი მანეთი, რათა უზრუნველყო სპარსეთის მთავრობისაგან მიღებული კონცესია. ეს მანეთი იყო ძალიან დიდი თანხა, მაგრამ მანინც რამდენიმე დღეში შეგროვდა ნ. ჯაყელის, ი. დადიანის, მ. მამულაშვილის, ნ. იოსელიანის და ს. კვიციანის მოთავარი მონაწილობით. შეიქმნა ამხანაგობა „ურსუბო“, რომლის კაპიტალი რევილაციის წესად აღწედა თორმეტ მილიონ მანეთს. ნახევარზე მეტი, ქართველებს ეუფთვნოდათ, რაც აზერბეიჯანელების და სომხების უზარმაზარ კაპიტალთან, თითქმის ქრთველების გატოლებას წინაგანდა.

ნინდა ურდადობა მრავალმა დამსწრემ იქვე გაიღო შეწირულებმა ფინანსის გასაძლიერებლად. უსურველი ნაყოფიერ მუშაობას და მისინს არჩევნებს.

ქმებზე შორის იყვნენ ივანე ელიაშვილი, ეთერქია, ა. მიაღლაშვილი, ა. ბაქრაძე, ლეონი ვიციანიძე, რომელსაც საუეთარი ფსიქო-ატრული საავადმუცუტეო ჰქონდა, კანდელია და თორფელი. პირველ მსოფლიო ომის დასაწყისში მათ მიეზება გრ. აღშობია, მეფეთი-აქე სასონ ელიაშვილი და ა. აღხანიშვილი. ნოტარეუსად იყო ლ. მამულაშვილი. კომერციული სასწავლებლის დირექტორად იყო მ. თათქაშვილი და გინხობის ინსტიტუტი იყო ილია ჯავახიანი. იყო მასწავლებლების მოზრდილი ჯგუფი. მათ შორის ახალგაზრდა ქართველი ქალები, როგორც დები არიანდა დაბა წულუკიძე და ნინო ელიაშვილი. უფროსი ლისებოდა გრ. ჯინჯიანი.

ა. ხოშტარიად ქართულ საზოგადოებას ახალ გასაქანი მიწევა. მან თავისი საქმეების თვე-რბოვებდა მოწევა ბათუმის ქალაქის თავი ი. ანდრონიკაშვილი და ქართული საზოგადოება, საქმიანობის ვაფართოვებასთან ერთად რიცხვობრივად იზრდებოდა.

ნინდა ურდადობა მრავალმა დამსწრემ იქვე გაიღო შეწირულებმა ფინანსის გასაძლიერებლად. უსურველი ნაყოფიერ მუშაობას და მისინს არჩევნებს.

მოსამსახურენი და მოხელეები, როგორც ნ. ლოლაყა, კახაძე, ვეარამაძე და რჩინის გზაზე ჰიქინაძის მოზრდილი ოჯახი. გამოცდილი საქმის მწარმოებლები და ბუჯავაღებლები, რიგორც ი. თორქია, ლ. ახიანიძე, არტ. ახიანიძე, ოქრომქმედელი ჰინჯრაძე და ავეჯაულობის ვაჭარი მოსტარანაშვილი.

ს. კვიციანის სინდრე, მწესიერება, სამხაროლიანობა და მეგობრობა იყვნენ ნებრივობი თვისებები, რომლებიც ქმნიდნენ ამხანაგთა შორის სრულ ნდობას და აღიერებდნენ მთლიანობას. სხვათა შორის ის იყო პირად მეგობარი დიდი იდეალისტის და უსუსტაკის ადამიანის, ექიმი ივანე ელიაშვილის, რომლის მამულიშვილობა სამავალითა იყო ქართველ საზოგადოებაში. ი. ელიაშვილი იყო პირად მეგობარი აკაცი წყარაბედი, რომელიც მასთან ჩერდებოდა, როცა ბაქოში ჩამოვიდა. თვით ი. ელიაშვილი სწრაფდ სამავ. ვეშო მოთხარებებს და მისი მოგონებების ნაწილი, აკაცის შესახებ, დაიბეჭდა დღევანდელ საქართველოში აკაცის დაბადების ასწავლის ოფიციული გამოცემაში.

ნინდა ურდადობა მრავალმა დამსწრემ იქვე გაიღო შეწირულებმა ფინანსის გასაძლიერებლად. უსურველი ნაყოფიერ მუშაობას და მისინს არჩევნებს.

ბაქოში სიმონ კვიციანისათვის თავისი ბე-ჯიდი და დღევანდელი შრომით სწრაფად ვა-კავდა სუეთარი გზა. ის ვანდა ჯერ ორსტრუ-კონსულად ბრიტანეთის ვაერთიანებული სამეფო ინტერესების ფარგლებში „ბორა“ და მერე აპ საზოგადოების ერთი გამგებანად დანიშნა. მასთან ერთად ის ნელ-ნელა მიუძღნო მონაწილეობას ქართული საავთარი მოქმედების ვითარებაში და თავისი აფსოლოტური პატე-ონისების ძალით ქართული მთლიანი საქმიანი წრის ერთ უმთავრეს წევრად იგოვდა იქცა.

ს. კვიციანის სინდრე, მწესიერება, სამხაროლიანობა და მეგობრობა იყვნენ ნებრივობი თვისებები, რომლებიც ქმნიდნენ ამხანაგთა შორის სრულ ნდობას და აღიერებდნენ მთლიანობას. სხვათა შორის ის იყო პირად მეგობარი დიდი იდეალისტის და უსუსტაკის ადამიანის, ექიმი ივანე ელიაშვილის, რომლის მამულიშვილობა სამავალითა იყო ქართველ საზოგადოებაში. ი. ელიაშვილი იყო პირად მეგობარი აკაცი წყარაბედი, რომელიც მასთან ჩერდებოდა, როცა ბაქოში ჩამოვიდა. თვით ი. ელიაშვილი სწრაფდ სამავ. ვეშო მოთხარებებს და მისი მოგონებების ნაწილი, აკაცის შესახებ, დაიბეჭდა დღევანდელ საქართველოში აკაცის დაბადების ასწავლის ოფიციული გამოცემაში.

ნინდა ურდადობა მრავალმა დამსწრემ იქვე გაიღო შეწირულებმა ფინანსის გასაძლიერებლად. უსურველი ნაყოფიერ მუშაობას და მისინს არჩევნებს.

ნინდა ურდადობა მრავალმა დამსწრემ იქვე გაიღო შეწირულებმა ფინანსის გასაძლიერებლად. უსურველი ნაყოფიერ მუშაობას და მისინს არჩევნებს.

ნინდა ურდადობა მრავალმა დამსწრემ იქვე გაიღო შეწირულებმა ფინანსის გასაძლიერებლად. უსურველი ნაყოფიერ მუშაობას და მისინს არჩევნებს.

ნინდა ურდადობა მრავალმა დამსწრემ იქვე გაიღო შეწირულებმა ფინანსის გასაძლიერებლად. უსურველი ნაყოფიერ მუშაობას და მისინს არჩევნებს.

ნინდა ურდადობა მრავალმა დამსწრემ იქვე გაიღო შეწირულებმა ფინანსის გასაძლიერებლად. უსურველი ნაყოფიერ მუშაობას და მისინს არჩევნებს.

ნინდა ურდადობა მრავალმა დამსწრემ იქვე გაიღო შეწირულებმა ფინანსის გასაძლიერებლად. უსურველი ნაყოფიერ მუშაობას და მისინს არჩევნებს.

ნინდა ურდადობა მრავალმა დამსწრემ იქვე გაიღო შეწირულებმა ფინანსის გასაძლიერებლად. უსურველი ნაყოფიერ მუშაობას და მისინს არჩევნებს.

ნინდა ურდადობა მრავალმა დამსწრემ იქვე გაიღო შეწირულებმა ფინანსის გასაძლიერებლად. უსურველი ნაყოფიერ მუშაობას და მისინს არჩევნებს.